

STAVOVI STUDENATA O VAŽNOSTI SURADNJE OBITELJI I ODGOJNO-
OBRAZOVNIH USTANOVA I PEDAGOŠKIM KOMPETENCIJAMA RODITELJA*Dr.sc. Marija Karačić²⁸⁸**Sveučilište u Slavanskom Brodu*

Sažetak: U radu su predstavljeni rezultati ispitivanja stavova studenata o važnosti međusobne suradnje roditelja i stručnjaka te njihovim potrebnim kompetencijama za pravilan razvoj i odgoj vlastitog djeteta. Odgoj je proces koji traje od rođenja do smrti i provodi se kontinuirano i permanentno. Nije sve jedno tko odgaja dijete i je li i sam odgojitelj dovoljno i pravilno odgojen? Obitelj je prva institucija u koju dijete dolazi i u kojoj započinje njegov odgoj, stoga je jako važno kako ga provoditi i na koji način educirati roditelje da ga provode na društveno poželjan i prihvatljiv način. Važnu ulogu u edukaciji roditelja imaju i odgojno-obrazovne ustanove u kojima se odgoj provodi. Cilj istraživanja je ustanoviti kakvi su stavovi studenata suradnje obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova, te o pedagoškoj kulturi roditelja, kao i o pedagoškoj kompetentnosti u odgoju vlastitog djeteta. Uzorak ispitanika činili su studenti predškolskog odgoja i razredne nastave sa Sveučilišta u Slavanskom Brodu (Hrvatska). Dobiveni rezultati ukazuju da su ispitanici stava da roditelji nisu dovoljno kompetentni za odgoj djece i da je važna uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvijanju pedagoških kompetencija roditelja. Nisu nađene statistički značajne razlike u stavovima ispitanika s obzirom na godine studija i smjer studija ispitanika.

Ključne riječi: edukacija roditelja za odgoj djece, kompetencije i pedagoška kultura roditelja, roditelji i odgojno-obrazovne ustanove, studenti pedagoških studija, suradnja.

Uvod

Obzirom da su predškolske ustanove odgojno-obrazovne institucije, nužna je njihova otvorenost prema neposrednoj životnoj sredini, pa u svoj rad trebaju uključivati sve zainteresirane društvene čimbenike, a prije svega obitelj, odnosno dječije roditelje. Budući da dijete najveći dio života provodi u obitelji, kao njen član, ono živi pod njezinim utjecajem. Tako Ilić (2010:391) o suradnji obitelji i škole navodi: “Kontinuirana i dobro organizovana i osmišljena saradnja porodice i pedagoške ustanove (vrtića i škole) predstavlja bitan uvjet za uspješnu realizaciju osnovnih ciljeva odgoja i obrazovanja”. Prema Vukašinović i Karačić (2021), kvalitetnim procesom poučavanja, proces učenja se temelji na razvoju ključnih kompetencija koje će osigurati djetetu aktivnu ulogu u demokratskom društvu te mogućnost autonomnog djelovanja u smislu donošenja odluka kritičkim pristupom problemu s kojim se susreće.

Odgojna uloga obitelji ne prestaje ni u vrijeme kada je dijete obuhvaćeno predškolskim odgojno-obrazovnim tretmanom. “Uspjeh u odgoju ovisi o usklađenosti djelovanja obiteljskog odgoja i odgoja u predškolskoj ustanovi” (Brkić i Tomić, 2017: 406). Roditelji i predškolski odgajatelji, te ostali stručni suradnici, su zajedno odgovorni za potpuni razvoj djece i mladih. Od njihove koordinirane i zajedničke brige i odgojnih utjecaja, zavisi razvoj strukture ličnosti djeteta i adolescenta. Proučavajući

²⁸⁸ e mail: mkaracic@unisb.hr

i profesionalno učenje, Greshilova, Kimova, Dambaeva (2020) isti utvrđuju aksiološke imperATIVE koji obuhvaćaju kontinuirano obrazovanje pojedinca, vlastitu strategiju profesionalnog razvoja, cjeloživotno obrazovanje te razvoj kulture ustanove u kojoj subjekt djeluje. Darling- Hammond, Hyler, Gardner (2017) definiraju efektivni profesionalni razvoj kao strukturirano profesionalno učenje koje rezultira pozitivnim promjenama u kurikulumu i cjelokupnom kontekstu ustanove.

Roditelji se sa prosvjetnim djelatnicima dogovaraju kako unaprijediti odgoj djece i mladih. Veoma je značajno eliminirati konkurentski odnos između obitelji i predškolske ustanove, te njihove utjecaje konvergirati kako bi se dopunjavali i prožimali. (Brkić i Tomić, 2017). Obzirom da divergentnost obiteljskog odgoja u odnosu na odgoj u predškolskoj ustanovi može ometati pravilan dječiji razvoj i uspješno postizanje društveno postavljenih ciljeva odgoja, jako je važno uskladiti djelovanje obiteljskog odgoja i odgoja u predškolskoj ustanovi.

Važnost suradnje obitelji i predškolskih ustanova

S ciljem usklađivanja ciljeva i zadataka odgoja, obitelj i predškolska ustanova moraju tijesno surađivati. Veliki utjecaj na dječiji uspjeh u odgojnom radu u predškolskoj ustanovi ostavlja obitelj. Termin suradnja, prema Kanjić i Boneti (2012: 8) "podrazumijeva međusobno informiranje, savjetovanje, učenje, dogovaranje i druženje, a s ciljem dijeljenja odgovornosti za dječiji razvoj." Uspjeh u odgoju djece predškolske dobi zavisi od usklađenosti djelovanja obiteljskog odgoja i odgoja u predškolskoj ustanovi.

Prema Stevanoviću (2001: 137) roditelji odgajateljima pružaju pomoć u sljedećem: "upoznaju odgajatelje s osnovnim crtama temperamenta i navikama djeteta, interpretiraju svoje kulturne, civilizacijske i vrijedonosne sudove koje žele prenijeti i na dijete, predlažu programske sadržaje, pomažu u izradi odgovarajućih didaktičkih materijala i izravno sudjeluju u realizaciji pojedinih programskih sadržaja".

Cilj suradnje obitelji i predškolskih ustanova je međusobna informiranost odgojitelja i roditelja. Prema Kadum, Franolić, Karačić (2023), suradnja roditelja i nastavnika je vrlo važna za pravilan razvoj djeteta, ista počinje onog trenutka kada dijete krene u školu. Određenje suradnje ići će u smjeru procesa međusobnog informiranja, savjetovanja, učenja, dogovaranja i druženja roditelja i odgojno-obrazovnih djelatnika, s tendencijom razvijanja partnerskih odnosa temeljenih na jednakosti, obostranoj aktivnosti, odgovornosti i uzajamnom poštovanju. U slučaju uspješnije suradnje s obitelji, postižu se bolji rezultati u ostvarivanju ciljeva predškolskih programa (Brkić i Tomić, 2017). Vrlo je važna osposobljenost odgajatelja da pridobije roditelje na suradnju, da pridobije njihovo povjerenje kao preduvjet obostranog razumijevanja. Roditelji su odgajatelju najbolji suradnici u postizanju kontinuiteta u dječijem iskustvu koji je neophodan za njegovo učenje i razvoj. Često nerazvijena komunikacija između obitelji i predškolske ustanove predstavlja smetnju partnerskim odnosima i komplementarnom odnosu između roditelja i predškolske ustanove.

Partnerstvo predškolske ustanove i roditelja

Kako u školi tako i u predškolskoj ustanovi, partnerstvo sa roditeljima doprinosi uspješnijim rezultatima u odgoju i obrazovanju djece unutar i izvan ustanove. " Partnerstvo u vrtiću predstavlja odnos roditelja i odgojitelja koji je usmjeren na postizanje zajedničkog cilja i podjelu odgovornosti (Ljubetić, 2014). Partnerstvo roditelja i odgojitelja zasniva se na povjerenju i otvorenosti, objektivnosti i toleranciji. Ovakav odnos omogućuje fluentnu razmjenu informacija. Najveću odgovornost za uspješnu suradnju predškolske institucije i roditelja imaju odgajatelji, a prema Višnjić Jevtić (2018), suradničke vještine odgojitelja su temelj ostvarivanja partnerskih odnosa. Uspješnost suradnje zavisi od mogućnosti odgajatelja da prilagode svoje ciljeve i načine rada novim ulogama koje se nameću njima i roditeljima.

Roditelje je potrebno animirati i privući predškolskoj ustanovi, da što aktivnije sudjeluju u njenom životu i radu. Ciljevi odgoja predškolske djece od strane obitelji i predškolske ustanove treba da su jedinstveni. Za Kamenova (1999) suradnju nikako ne treba shvatiti jednostrano i ona zahtjeva od roditelja i odgajatelja mijenjanje njihovih uloga u odgojno-obrazovnom procesu. S obzirom da je

predškolska ustanova prva institucija s kojom roditelji uspostavljaju suradnju u cilju pravilnog odgoja svog djeteta, to je razlog više za njeno uspješno funkcioniranje. Ova suradnja može doprinijeti uspješnoj suradnji roditelja s odgojno-obrazovnim institucijama i na ostalim stupnjevima obrazovanja. Stvaranje i održavanje partnerstva koje cijeni i promiče socijalno i emocionalno učenje zahtjeva prihvaćanje pristupa koji akademsko, socijalno i emocionalno učenje djece vidi kao podijeljenu odgovornost između roditelja i učitelja“ (Ljubetić, 2014: 42). Ovaj pristup potvrđuje da obje zajednice, predškolska ustanova i obitelj imaju važnu odgojnu i obrazovnu ulogu. Partnerskom odnosu koji se zasniva na ravnopravnoj odgovornosti oba partnera u odnosu gdje su usklađeni razvojni i obrazovni ciljevi, stvorena klima koja cijeni suradnju doma i ustanove trebaju težiti svi odgojno obrazovni djelatnici i roditelji.

Za uspješno partnerstvo jako je važna kompetentnost roditelja. Prema Ljubetić (2011), kompetencija je područje rada u kome pojedinac posjeduje znanje i iskustvo, ili urođeno nastojanje za stjecanjem znanja, vještina i razvojem. Za cjelovit i zdrav razvoj djeteta jako je važna pedagoška kompetencija. Roditelj koji sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i svom odnosu s djetetom, dobro se osjeća kao roditelj, čini ga upravo pedagoški kompetentnim roditeljem. U suvremenim odgojno obrazovnim ustanovama potiče se sudjelovanje što većeg broja roditelja u neposredni odgojno obrazovni proces. Na osnovu novog znanja, ili upotpunjenog starog znanja, roditelji će naučiti pravilno i pedagoški primjereno odgovoriti na razne izazove te izreći pravilne pedagoške mjere pravovremeno. Jurčić (2012) navodi da je pedagoško obrazovanje i osposobljavanje roditelja i podizanje njihove pedagoške kulture jedan od najvažnijih zadataka pedagoških djelatnika škole u radu s roditeljima. „Kvaliteta pedagoškoga obrazovanja roditelja u školi ogleda se u načinu razmišljanja roditelja- pojedinca o odgojnoj kvaliteti odgoja koja se ostvaruje u obiteljskom domu te u odabiru odgojnih postupaka koji su najprimjereniji razvojnim potencijalima djeteta.“ (Jurčić, 2012: 223) Kod pedagoškog obrazovanja roditelja u školi potrebno je obraditi raznovrsne teme, a najvažnije su teme vezane uz odgoj u obiteljskom domu i srodne teme).

Pedagoškom kulturom, odnosno određenim znanjem i sposobnostima za odgoj djece koje roditelji posjeduju pospješuje se obiteljski odgoj kao i s roditeljskom potpunom zrelošću. Pedagoška kultura se stječe samoedukacijom, odnosno čitanjem raznih knjiga i časopisa vezanih za odgoj djece kao i gledanjem i slušanjem edukativnih televizijskih i radio emisija namijenjene roditeljima. Pored toga, da bi roditelji mogli adekvatno odgajati djecu moraju biti psihički, socijalno, emocionalno i moralno zreli. Rad s roditeljima je vrlo dinamičan proces kojim se prožima uspostava pozitivnog kontakta s njima, istina, povjerenje i međusobno poštivanje (Rosić, 2005; Brkić i Tomić, 2017). Roditelji moraju shvatiti važnost svoje uloge kojom mogu doprinijeti razvoju svoga djeteta. Roditelj mora biti motiviran i usredsređen na dobrobit djeteta koja kasnije rezultira i dobrobit roditelja, ali i njihove okoline.

Roditeljima i stručnim službama koje im pomažu u odgoju djeteta, prioritet treba biti zaštita djece i obitelji, podrška roditeljima i pozitivan razvoj njihove djece. Problemi se javljaju ako roditelji nisu dovoljno spremni ili otvoreni za suradnju (prezaposlenost i nedostatak vremena, negiranje problema i potrebe za suradnjom, nedostatak svijesti o važnosti izgradnje takve vrste odnosa, sram i nesigurnost i loša prijašnja iskustva u zajedničkom radu). Jako je važno uključiti roditelje sa specifičnim potrebama – rastavljene roditelje, usamljene roditelje, roditelje tinejdžera, roditelje djece ovisnika, roditelje koji žive u siromaštvu i roditelje obitelji u nepovoljnom položaju. Ove roditelje treba razumjeti i poštovati posebnosti i složenost njihove situacije. Rezultati istraživanja Ureda UNICEF-a za Hrvatsku pokazali su da je nedovoljno pruženih usluga s ciljem ohrabrenja i osnaživanja roditelja (Nenadić i Matov, 2014).

Metodološki dio

Cilj rada je saznati kakvi su stavovi ispitanika o suradnji obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova, te o pedagoškoj kulturi roditelja, kao i o pedagoškoj kompetentnosti u odgoju vlastitog djeteta.

Iz navedenog cilja proizlaze zadatci istraživanja:

1. Ispitati smatraju li ispitanici važnim odgoj u obitelji

2. Ustanoviti koliko je pravilan odgoj prema procjeni ispitanika ovisan od pedagoške kulture i odgoja samih roditelja
3. Ispitati stav studenata o pedagoškom obrazovanju roditelja
4. Ustanoviti pružaju li odgojno-obrazovne ustanove i društvena zajednica dovoljnu podršku edukaciji roditelja za odgoj djece
5. Saznati koliko ispitanici smatraju važnom suradnju s roditeljima
6. Ustanoviti koliko profesionalno osposobljavanje studenata doprinosi njihovoj pripremi za suradnju s roditeljima
7. Ispitati koliko će profesionalno osposobljavanje doprinijeti razvijanju kompetencija roditelja za odgoj djece, te koje prepreke stoje u realizaciji programa pedagoškog obrazovanja roditelja
8. Saznati koje kompetencije roditelja su važne za suradnju sa stručnjacima u ustanovama za odgoj djece. Od metoda u radu smo koristili metodu teorijske analize i metodu anketiranja.

Za potrebe ovog istraživanja, napravljen je Upitnik. Studneti su prethodno upoznati da se rezultati analiziraju sveobuhvatno te im je na taj način osigurana anonimnost, a na sama pitanja odgovarali su u formi peto stupanjске skale. Uzorak istraživanja je činilo 77 studenata Sveučilišta u Slavenskom Brodu, od toga 64- 83,11% studenata predškolskog odgoja i 13-16,88% studenata razredne nastave. Svi ispitanici su ženskog spola. Za sve podatke izračunate su mjere osnovne deskriptivne statistike (frekvencije, postotci, srednja vrijednost, standardna devijacija), a za testiranje značajnosti razlika među aritmetičkim sredinama primijenjen je X^2 test. Rezultati su predstavljeni i grafički.

Rezultati istraživanja

Prvi zadatak istraživanja bio je ispitati smatraju li ispitanici važnim odgoj u obitelji. Odgovori su predstavljeni na grafikonu br.1.

Grafikon 1. Pravilan odgoj djeteta u obitelji jako je važan

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 1, vidljivo je da se u potpunosti slaže sa ovom tvrdnjom 70- 90,90% ispitanika; 6-7,79% ispitanika se slaže; dok se 1- 1,30% ispitanika nije izjasnilo o ovoj tvrdnji i ostalo je neutralno.

Iz odgovora se može zaključiti da ispitanici smatraju jako važnim obiteljski odgoj jer se većina izjasnila da se slaže sa ovom tvrdnjom u potpunosti, dok svega 7,79% ispitanika se slaže, a 1,30% ispitanika se nije izjasnilo o ovoj tvrdnji.

Tablica 1: χ^2 test

χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
115,38	2	.000	5,991

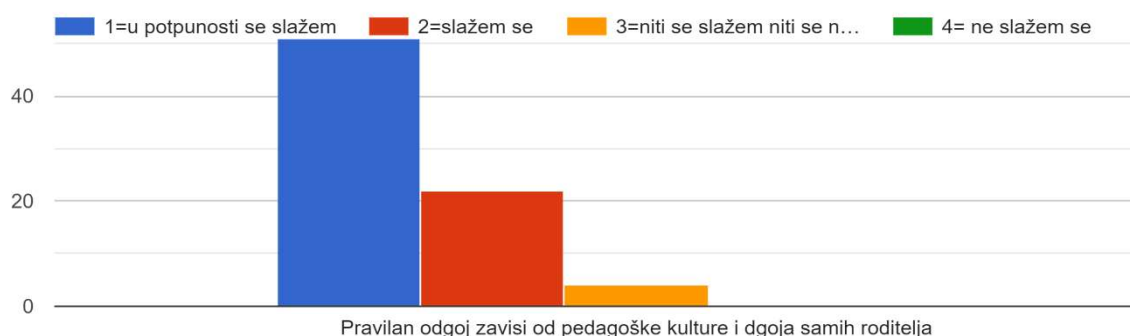
Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

U Tablici 1 predstavljeni su rezultati izračunatog χ^2 testa (Hi kvadrat).

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 115,38. Granična vrijednost Hi kvadrata , očitana na 2.stupnju slobode (df=2) na razini značajnosti p=0,05 iznosi 5,991, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da je jako značajan obiteljski odgoj.

Drugi zadatak istraživanja je ustanoviti koliko je pravilan odgoj prema procjeni ispitanika ovisan od pedagoške kulture i odgoja samih roditelja. Odgovori su predstavljeni na grafikonu br.2.

Grafikon 2. Pravilan odgoj djeteta je ovisan od pedagoške kulture i odgoja samih roditelja

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 2 , vidljivo je da se u potpunosti slaže sa ovom tvrdnjom 51- 66,23% ispitanika; 22- 28,57% ispitanika se slaže; dok se 4- 5,19% ispitanika i slaže i ne slaže sa ovom tvrdnjom, odnosno, neodlučno je. Iz odgovora se može zaključiti da ispitanici smatraju da je za odgoj djece jako važna pedagoška kultura i odgoj samih roditelja, za što se izjasnila većina, dok se svega 5,19% ispitanika izjasnilo da je neodlučno kad je u pitanju ova tvrdnja.

Tablica 2: χ^2 test

χ^2	df	p	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
43,82	2	.000	5,991

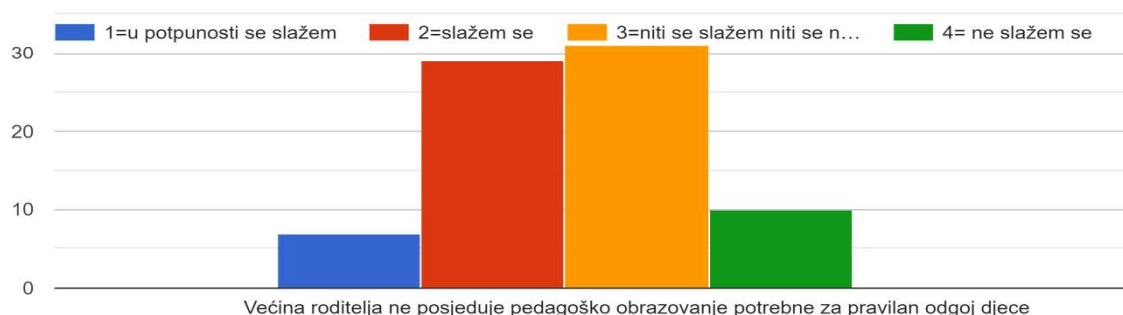
Legenda: χ^2 - Hi kvadrat df-stupanj slobode p-razina

U Tablici 2 predstavljeni su rezultati izračunatog χ^2 testa (Hi kvadrat).

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 43,82. Granična vrijednost Hi kvadrata , očitana na 2.stupnju slobode (df=2) na razini značajnosti p=0,05 iznosi 5,991, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da je pedagoška kultura roditelja i odgoj samih roditelja, značajan za pravilan odgoj djece.

Sljedeći, **treći zadatak** bio je ispitati stavove ispitanika o pedagoškom obrazovanju roditelja. Rezultati su predstavljeni na grafikonu br. 3.

Grafikon 3. Većina roditelja ne posjeduje pedagoško obrazovanje neophodno za pravilan odgoj djece

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 3 vidi se da se 7 -9,09% ispitanika izjasnilo da se u potpunosti slažu sa tvrdnjom da većina roditelja ne posjeduje pedagoško obrazovanje; 29- 37,66% se slaže sa ponuđenom tvrdnjom, 31- 40,26% se i slaže i ne slaže sa ponuđenom tvrdnjom, neutralno je; dok se 10- 12,99% ne slaže sa ponuđenom tvrdnjom. Iz odgovora se može zaključiti da su mišljenja ispitanika o posjedovanju pedagoškog obrazovanja roditelja podijeljena, sto svakako treba propitati u nekom narednom istraživanju i među ispitanicima koji već rade sa djecom i njihovim roditeljima u predškolskim ustanovama. Možda su naši ispitanici nedovoljno upućeni u ovu problematiku i potreban im je detaljniji uvid o pedagoškom obrazovanju roditelja.

Tablica 3: χ^2 test

χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
20,34	3	.000	7,815

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

U Tablici 3 predstavljeni su rezultati izračunatog χ^2 testa (Hi kvadrat). Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 20,34. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 3.stupnju slobode (*df*=3) na razini značajnosti *p*=0,05 iznosi 7,815, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni, a ne slučajni.

Zadatak četvrti bio je ustanoviti pružaju li odgojno-obrazovne ustanove i društvena zajednica dovoljnu podršku edukaciji roditelja za odgoj djece. Rezultati su predstavljeni na grafikonu 4 i 5.

Grafikon 4. Odgojno-obrazovne ustanove pružaju dovoljnu podršku roditeljima da steknu pedagoško-psihološko obrazovanje neophodno za odgoj djece

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 4, zapažamo da se 8- 10,39% ispitanika izjasnilo da se u potpunosti slaže s ponuđenom tvrdnjom; 34- 44,15% da se slaže s ponuđenom tvrdnjom; da se i slaže i ne slaže, izjasnilo se 29-37,66% ispitanika, dok se ne slaže sa tvrdnjom 6-7,79% ispitanika.

Tablica 4: χ^2 test

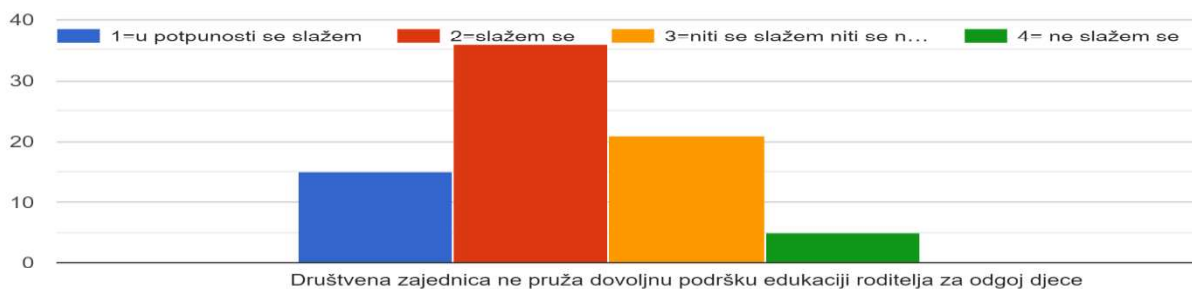
χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
31,93	3	.000	7,815

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

U Tablici 4 predstavljeni su rezultati izračunatog χ^2 testa (Hi kvadrat).

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 31,93. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 3.stupnju slobode (*df*=3) na razini značajnosti *p*=0,05 iznosi 7,815, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni, a ne slučajni.

Grafikon 5. Društvena zajednica ne pruža dovoljnu podršku edukaciji roditelja u odgoju djece

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 5, može se zapaziti da se 15- 19,48% ispitanika u potpunosti slaže sa ponuđenom tvrdnjom; 36- 46, 75% se slaže; 21- 27,27% se i slaže i ne slaže, neodlučno je i 5- 6,49% ispitanika se ne slaže sa ponuđenom tvrdnjom. Zapaža se da većina ispitanika smatra da društvena zajednica ne pruža dovoljnu podršku pedagoškom obrazovanju roditelja o čemu bi ubuduće trebalo povesti više računa.

Tablica 5: χ^2 test

χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
26,22	3	.000	7,815

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

U Tablici 5. Predstavljene su vrijednosti χ^2 testa (Hi kvadrat).

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 26,22. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 3.stupnju slobode (*df*=3) na razini značajnosti *p*=0,05 iznosi 7,815, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni. Većina ispitanika se slaže s tvrdnjom da društvena zajednica ne pruža dovoljnu podršku pedagoškom obrazovanju roditelja.

Peti zadatak je saznati koliko ispitanici smatraju važnom suradnju stručnjaka s roditeljima. Dobiveni rezultati predstavljeni su na grafikonu 6.

Grafikon 6. Važnost suradnje s roditeljima

Važnost suradnje stručnjaka s roditeljima

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 6 možemo uočiti da je većina ispitanika stava da je suradnja stručnjaka s roditeljima veoma važna. Ovako se izjasnilo 74- 96,10% ispitanika; da se slaže s ovom tvrdnjom izjasnilo se 3- 3,90 % ispitanika. Svi ispitanici su stava da je suradnja s roditeljima veoma važna za uspjeh u odgoju djeteta.

Tablica 6: χ^2 test

χ^2	df	p	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
65,46	1	.000	3,841

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat df-stupanj slobode p-razin

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 65,46. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 1.stupnju slobode (df=1) na razini značajnosti p=0,05 iznosi 3,841, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni. Većina ispitanika se slaže s tvrdnjom da je suradnja odgajatelja s roditeljima jako važna u odgoju djece. Sljedeći, **šesti zadatak** se odnosio na ispitivanje koliko profesionalno osposobljavanje studenata doprinosi njihovoj pripremi za partnerski odnos s roditeljima u suradnji. Rezultati su predstavljeni na grafikonu 7.

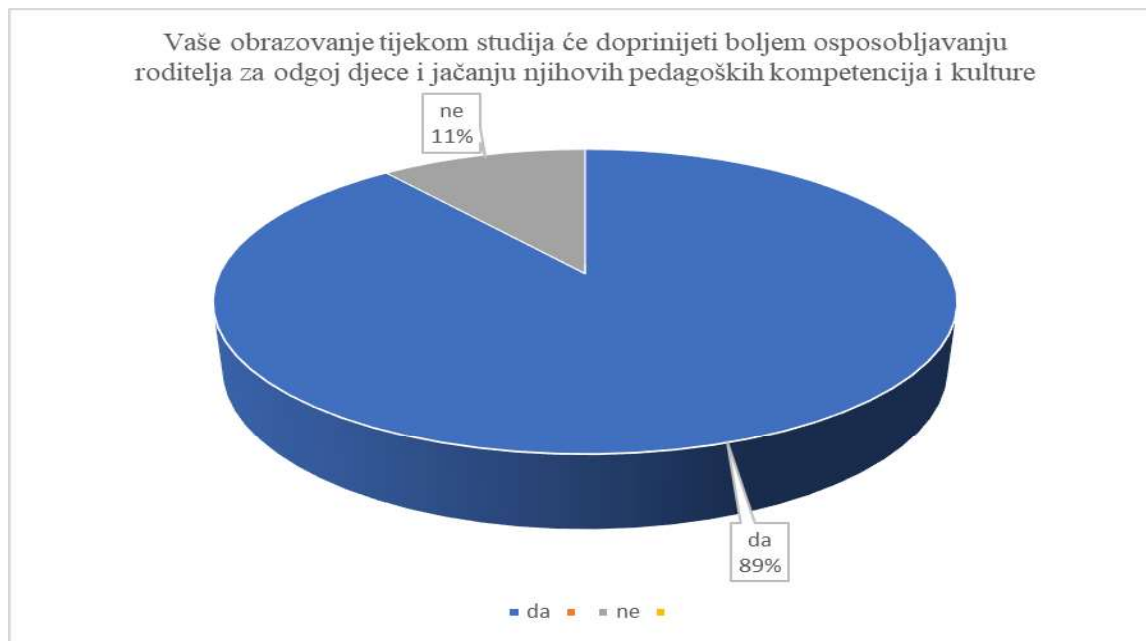
Grafikon 7. Partnerski odnos između roditelja i odgojitelja u vrtiću

Uvidom na rezultate predstavljene na grafikonu 7 može se zapaziti da se 68- 88,31% ispitanika izjasnilo da se u potpunosti slaže s ponuđenom tvrdnjom; da se slaže izjasnilo se 9- 11,69% ispitanika. Iz navedenog se može zaključiti da se svi ispitanici slažu s ponuđenom tvrdnjom.

Sedmi zadatak bio je ispitati koliko će profesionalno osposobljavanje studenata doprinijeti razvijanju kompetencija roditelja za odgoj djece, te koje prepreke stoje u realizaciji programa pedagoškog obrazovanja roditelja. Rezultati su predstavljeni u grafikonu br.8.

Grafikon 8.

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 8 možemo uočiti da je većina ispitanika stava da će njihovo obrazovanje doprinijeti boljem osposobljavanju roditelja i jačanju njihovih pedagoških kompetencija, za što se izjasnilo 67-87,01% ispitanika; suprotan stav je imalo 8-10,39% ispitanika, a nije se izjasnilo 2- 2,60% ispitanika. Većina ispitanika je stava da je profesionalno osposobljavanje stručnjaka za rad s roditeljima važno za razvijanje njihovih kompetencija potrebnih za uspješniji odgoj djeteta.

Tablica 7: χ^2 test

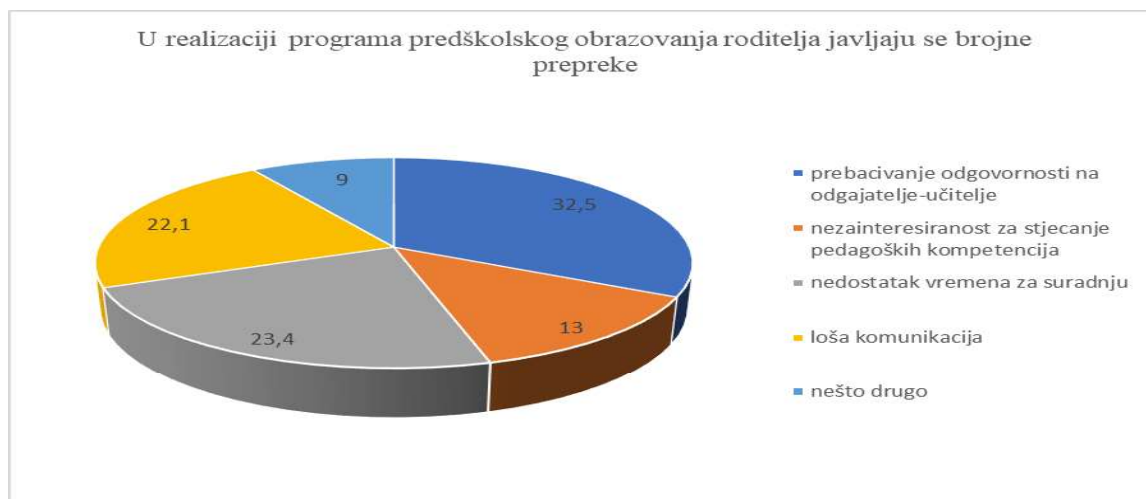
χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
100,56	2	.000	5,991

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 100,56. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 2.stupnju slobode (*df*=2) na razini značajnosti *p*=0,05 iznosi 5,991, možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da njihovo obrazovanje doprinosi boljem osposobljavanju roditelja za odgoj djece i jačanju njihovih pedagoških kompetencija.

Drugim dijelom ovoga zadatka ispitali smo koje prepreke stoje na putu realizacije programa pedagoško-psihološkog obrazovanja roditelja. Odgovori su predstavljeni na grafikonu 9:

Grafikon 9.

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 9, možemo uočiti raznovrsne prepreke: negativne stavove-3- 3,90% ispitanika; lošu komunikaciju, izjasnilo se 17-22,08% ispitanika; nedovoljno vremena za suradnju- 18-23,38% ispitanika; prebacivanje odgovornosti na odgajatelje -25-32,47%; nezainteresiranost za stjecanje pedagoških kompetencija-10- 12,99% i 4- 5,19% se izjasnilo da ima loše iskustvo u ranijoj suradnji.

Tablica 8: χ^2 test

χ^2	<i>df</i>	<i>p</i>	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
29,20	5	.000	11,070

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat *df*-stupanj slobode *p*-razina

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 29,20. Granična vrijednost Hi kvadrata, očitana na 5.stupnju slobode (*df*=5) na razini značajnosti *p*=0,05 iznosi 11,070 možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se na putu realiziranja programa pedagoško-psihološkog obrazovanja roditelja se većina slaže u potpunosti, odnosno, da se javljaju raznovrsne prepreke.

Posljednji, **osmi zadatak** bio je saznati koje kompetencije roditelja su važne za suradnju sa stručnjacima u ustanovama za odgoj djece. Odgovori su predstavljeni na grafikonu 10:

Grafikon 10.

Uvidom u rezultate predstavljene na grafikonu 10 možemo uočiti da ispitanici navode kao značajne kompetencije roditelja u suradnji sa stručnjacima: spremnost na suradnju, izjasnilo se 47-61,04% ispitanika; objektivnost u procjeni problema u odgoju djece – izjasnilo se 20-25,97% ispitanika; razumijevanje-8- 10,39% ispitanika i podrška, izjasnila su se 2- 2,60% ispitanika.

Tablica 9: χ^2 test

χ^2	df	p	Granična vrijednost χ^2 na nivou 0.05
62,06	3	.000	7,815

Legenda: χ^2 - Hi kvadrat df-stupanj slobode p-razina

Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 62,06. Granična vrijednost Hi kvadrata , očitana na 3.stupnju slobode (df=3) na razini značajnosti p=0,05 iznosi 11,070, tako možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da su značajne kompetencije roditelja u suradnji sa stručnjacima: spremnost na suradnju, objektivnost u procjeni problema u odgoju djece, razumijevanje i podrška.

RASPRAVA

Rezultati istraživanja ukazuju da većina ispitanika smatra obiteljski odgoj veoma važnim, jer se samo 1,30% ispitanika nije izjasnilo o ovoj tvrdnji i vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 115,38, što potvrđuje da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da je jako značajan obiteljski odgoj. Ispitanici su stava da je pravilan odgoj djece ovisan od pedagoške kulture i odgoja samih roditelja. Tako se izjasnilo 94,80% ispitanika, dok je neutralno i slaže se ili ne slaže 5,19% ispitanika. Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 43,82, pa možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da je pedagoška kultura roditelja i odgoj samih roditelja, značajan za pravilan odgoj djece. Ispitanici su mišljenja da većina roditelja ne posjeduje pedagoško obrazovanje neophodno za pravilan odgoj djece. Mišljenja ispitanika o posjedovanju pedagoškog obrazovanja roditelja su podijeljena, sto svakako treba propitati u nekom narednom istraživanju i među ispitanicima koji već rade sa djecom i njihovim roditeljima u predškolskim ustanovama. Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) iznosi 20,34, pa možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni, a ne slučajni. Nešto više od polovine ispitanika se slaže s tvrdnjom da odgojno-obrazovne ustanove pružaju dovoljnu podršku edukaciji roditelja za odgoj djece, na što ukazuje i vrijednost : χ^2 testa ((Hi kvadrat) koji iznosi 31,93.

Kad je u pitanju društvena zajednica, većina ispitanika smatra da društvena zajednica ne pruža dovoljnu podršku pedagoškom obrazovanju roditelja o čemu bi ubuduće trebalo povesti više računa. Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 26,22, te možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni. Većina ispitanika se slaže s tvrdnjom da društvena zajednica ne pruža dovoljnu podršku pedagoškom obrazovanju roditelja. Za ispitanike je jako važna suradnja stručnjaka i roditelja u odgoju djece. S ovom tvrdnjom se slaže u potpunosti 96,10% ispitanika, dok se 3,90% ispitanika izjasnilo da se slaže s ponuđenom tvrdnjom. Svi ispitanici su stava da je suradnja s roditeljima veoma važna za uspjeh u odgoju djeteta. Većina ispitanika se u potpunosti slaže da profesionalno osposobljavanje studenata doprinosi njihovoj pripremi za partnerski odnos s roditeljima u suradnji. Iz navedenog se može zaključiti da se svi ispitanici slažu s ponuđenom tvrdnjom. Većina ispitanika je stava da će njihovo obrazovanje doprinijeti boljem osposobljavanju roditelja i jačanju njihovih pedagoških kompetencija. Izračunata vrijednost χ^2 testa (Hi kvadrat) χ^2 iznosi 100,56 te možemo zaključiti da su odgovori ispitanika statistički značajni i da se većina slaže u potpunosti da njihovo obrazovanje doprinosi boljem osposobljavanju roditelja za odgoj djece i jačanju njihovih pedagoških kompetencija. Na putu realizacije programa pedagoško-psihološkog obrazovanja roditelja javljaju se raznovrsne prepreke: negativni stavovi; loša komunikacija; nedovoljno vremena za suradnju; prebacivanje odgovornosti na odgajatelje; nezainteresiranost za stjecanje pedagoških kompetencija i loše iskustvo u ranijoj suradnji. Ispitanici kao značajne kompetencije roditelja u suradnji sa stručnjacima navode: spremnost na suradnju; objektivnost u procjeni problema u odgoju djece; razumijevanje i podršku.

ZAKLJUČAK

Obzirom da je cilj istraživanja bio ispitati kakvi su stavovi ispitanika o suradnji obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova, te o pedagoškoj kulturi roditelja, kao i o pedagoškoj kompetentnosti u odgoju vlastitog djeteta, sagledani su stavovi i mišljenja studenata o značaju obiteljskog odgoja; koliko je pravilan odgoj ovisan od pedagoške kulture i odgoja samih roditelja; kakav je stav studenata o pedagoškom obrazovanju roditelja; pružaju li odgojno-obrazovne ustanove i društvena zajednica dovoljnu podršku edukaciji roditelja za odgoj djece; koliko ispitanici smatraju važnom suradnju s roditeljima; koliko profesionalno osposobljavanje studenata doprinosi njihovoj pripremi za suradnju s roditeljima; koliko će profesionalno osposobljavanje doprinijeti razvijanju kompetencija roditelja za odgoj djece, te koje prepreke stoje u realizaciji programa pedagoškog obrazovanja roditelja i koje kompetencije roditelja su važne za suradnju sa stručnjacima u ustanovama za odgoj djece.

Može se zaključiti da su studenti sa entuzijazmom prišli sudjelovanju u našem istraživanju i da su odgovore davali na osnovu vlastitog iskustva i sudjelovanja u radu predškolskih ustanova i osnovne škole. Da su imali podršku stručnih službi i nadležnih institucija koje se bave predškolskim odgojem, vjerovatno bi rezultati bili još i veći i bolji. Rezultati istraživanja mogu biti pogodna osnova za kreiranje odgojnog rada u predškolskim ustanovama i osnovnim školama kad je u pitanju pedagoško-psihološko obrazovanje roditelja. Možemo zaključiti da su naše visokoškolske ustanove usmjerene na pripremanje predškolskih odgajatelja i nastavnika razredne nastave da budu kompetentni i odgovorni u svome radu i da im je stoga potrebna jača podrška (stručna, moralna, ekonomska). Oni trebaju posvetiti pažnju suradnji sa roditeljima, njenoj kvalitetnoj organizaciji, dosta toga i poznaju, ali na tome treba ubuduće još više raditi. Važnu ulogu u tome vrtiću i školi i odgojiteljima i nastavnicima trebala bi pružiti društvena zajednica, trebalo bi veću pažnju posvetiti edukaciji odgojitelja i nastavnika, stručnih suradnika u vrtiću i školi, pa i roditelja i učenika, a trebalo bi im za taj rad osigurati i svu potrebnu podršku i pomoć.

LITERATURA

- Brkić, M. (2000). Kakva je uloga škole i obitelji u prevenciji ovisnosti. *Mladi i droge*. Mostar-Sarajevo: Zbornik radova.
- Brkić, M. i Tomić, R. (2017). *Obiteljska pedagogija*. Međugorje: Sveučilište Hercegovina.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Palo Alto Learning Policy Institute.
- Grandić, R. (2001). *Porodična pedagogija*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Grandić, R. (2004). *Prilozi porodičnoj pedagogiji*. Novi Sad: Izdanje autora.
- Grandić, R. (2007). *Porodična pedagogija*. Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Ilić, M. (2004). *Osnovi porodične pedagogije*. U knjizi: Branković, D.- Ilić, M. "Osnovi pedagogije" str.141-160.
- Ilić, M. (2010). *Porodična pedagogija*. Banja Luka – Mostar: Filozofski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci- Nastavnički fakultet Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru.
- Jurčić, M. (2012). *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Zagreb: Recedo.
- Kamenov, E. (1999). *Predškolska pedagogija*. Knjiga I. i II. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Kadum, S., Franolić, L. i Karačić, M. (2023). Involvement of Parents in Online Classes in Croatia During the Pandemic of the Virus Covid-19 // TEM JOURNAL - Technology, Education, Management, Informatics, 12/1., 324-333.
- Kanjić, S., Boneta, Ž. (2012). Viđenje partnerstva obitelji i vrtića očima roditelja. *Dijete, vrtić, obitelj, 18 (70)*, 8-10. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/123763> (11.05.2023.)
- Ljubetić, M. (2011). *Partnerstvo obitelji, vrtića i škole: vježbe, zadatci, primjeri*. Zagreb: Školska knjiga.
- Ljubetić, M. (2014). *Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice*. Zagreb: Element.

- Mandić, P. (1969). *Saradnja porodice i škole*. Sarajevo: Svjetlost.
- Mandić, P. (1988). *Izabrana djela. I, II, III*. Osijek: Pedagoški fakultet.
- Maleš, D. (1996). Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole. *Društvena istraživanja*, 1(21), 75-88.
- Markovinović, A., Maleš, D. (2011). *Pravo djeteta na sudjelovanje u procesu suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove // Unapređenje kvalitete života djece i mladih / Vantić-Tanjić, Medina ; Nikolić, Milena ; Huremović, Alma ; Dizdarević, Alma (ur.)*. Tuzla: Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih, 123-133 (predavanje, međunarodna recenzija, cjeloviti rad (in extenso), znanstveni)
- Nenadić Bilan, D. i Matov, J. (2014). Partnerstvo obitelji i predškolske ustanove kao potpora roditeljstvu. *Magistra Iadertina*. 9(1), 123-135. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/137247>.
- Pašalić- Kreso, A. (2004). Koordinate obiteljskog odgoja. *Prilog sistematskom razumijevanju obitelji i obiteljskog odgoja*. Sarajevo: JEŽ.
- Rosić, V. (2005). *Odgoj, obitelj, škola: mala enciklopedija odgoja*, Rijeka: Žagar.
- Stevanović, M. (1997). *Odgoj u obitelji i školi*. Pula: Mara.
- Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Varaždinske Toplice: “Tonimir”
- Stevanović, M. (2001). *Predškolska pedagogija. I i II knjiga*. Tuzla: Denfas.
- Šimleša, P. (1983). *Pedagogija*. Zagreb: PKZ.
- Tomić, R. (1982). Odnosi u porodici. *Porodica I idijete.3-4*. Sarajevo.
- Tomić, R. (2002). Nezamjenjiva uloga porodice. *Prosvjetni list*, 894, Sarajevo.
- Tomić, R. (2007). *Obiteljski odgoj*. Tuzla: Ofset.
- Vukasović, A. (1994). *Obitelj –vrela i nositeljica života*. Zagreb: Hrvatski katolički zbor “Mi”.
- Vukasović, A. (1998). *Pedagogija*. Zagreb: Hrvatski katolički zbor “Mi”.
- Vukašinović, A. i Karačić, M. (2022). *Profesionalni razvoj odgojitelja u procesu promjene // Znanstvena monografija / Adrijana Višnjić-Jevtić (ur.)*. Čakovec: OMEP, str. 127-137 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni)
- Višnjić Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Benčec Nikolovski (ur.), *Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima* (str. 77 - 104). Zagreb: Alfa d.d.

STUDENTS' ATTITUDES ON THE IMPORTANCE OF COOPERATION BETWEEN FAMILIES AND EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND THE PEDAGOGICAL COMPETENCES OF PARENTS

Abstract: *The paper presents the results of the students' attitudes about vahiyyutsene mutsene korebazione riortain and expekta and yohimin nepoti competencies for the necessary development and repulsion of a child. Education is a process that lasts from birth to death and is carried out continuously and permanently. It doesn't matter who is raising the child and whether the parent himself was raised willingly and correctly? The family is the first institution in which a child lives and where his life is lived, therefore it is very important how to carry it out and in what way to educate the parents to carry it out in a desirable and beneficial way. An important role in the education of Riortarians is also played by the educational institutions in which the publication is carried out. The aim of the research is to determine the attitudes of Sudanese family and educational institutions, as well as the pedagogical culture of the Riortan, as well as pedagogical competence in the field of diet. The sample of respondents consisted of preschool and high school students of the University of Slavonski Brod (Croatia), 77 of them parents.*

Key words: *competencies and pedagogical culture of parents, education of parents for children, parents and educational institutes, students of pedagogical studies, services.*